

Korte verantwoording jury m.b.t. prijs onderwijsjournalistiek 2020

De jury voor de prijs voor de onderwijsjournalistiek 2020 bestaat uit vier leden

- Peter de Vries (lid College van Bestuur Grafisch Lyceum Utrecht, voorzitter),
- Gretha Pama (redacteur *NRC Handelsblad*),
- Jasper Beckering (leraar aan Cartesius2 in Amsterdam)
- Herman van de Werfhorst (hoogleraar sociologie Universiteit van Amsterdam).

De jury heeft tweemaal vergaderd op het kantoor van de NRC in Amsterdam. In de eerste vergadering is uit de 24 inzendingen een 'short list' samengesteld van zes nominaties. In de tweede vergadering is het keuzeprocess verder getrechterd naar drie kandidaten. Omdat één jurylid bij deze vergadering afwezig was, is besloten geen definitieve keuze te maken maar eerst het ontstane beeld door de voorzitter te laten toetsen bij het vierde jurylid. Na dat beraad heeft de voorzitter geconstateerd dat er een duidelijke en uitgesproken voorkeur van de jury was ontstaan.

Bij aanvang van de eerste bespreking heeft elk jurylid over elk van de 24 inzendingen een impressie gegeven. Zo ontstond een beeld van criteria en inzichten zoals de juryleden die vanuit hun verschillende disciplines hanteren, maar ook van de producties: welke inzendingen spreken sterk aan, welke worden over het algemeen niet ervaren als een potentiële prijswinnaar.

In dit gesprek zijn gaandeweg de criteria aan de hand waarvan de juryleden beoordelen, gespecificeerd en geladen. De tweede ronde is gestart met het opnieuw benoemen van deze criteria en het langs deze meetlat leggen van de zes nominaties.

De gehanteerde criteria zijn:

- maatschappelijke relevantie: benoemt de inzending een bredere vraag of trend in de samenleving (zoals 'vrijheid van onderwijs' of 'achterblijvende basisvaardigheden') en worden de in het artikel behandelde casus en trend met elkaar verbonden?
- Reikwijdte: hoe breed of smal is het onderwerp?
- Onderzoek: is de opzet voldoende breed en diepgaand om de aspectrijkheid van het onderwerp te omvatten?
- Publiek: is de productie toegankelijk, navolgbaar en interessant voor het publiek van het medium en eventueel voor een breder publiek?
- Stijl: zijn stijl en compositie van niveau?

Zeker toen de keuze uit de genomineerden scherper werd en de discussie zich toespitste op drie kandidaten, heeft de jury zich nog de vraag gesteld of er andere criteria in beeld moesten komen. Daarbij is gedacht aan aanmoediging, waardering voor het oeuvre van een journalist of de specifieke stijl van journalistiek waar een medium zich mee onderscheidt. Uiteindelijk hebben die afwegingen niet de doorslag gegeven en is de jury telkens weer teruggekeerd naar de oorspronkelijke criteria.

De zes genomineerden waren allen potentiële winnaars maar bij alle zes was ook wel een kanttekening te plaatsen. Ze één voor één langslpend:

- **Tjerk Gualthérie van Weezel en Rik Kuiper**, 'Het Haga Lyceum van binnenuit', *de Volkskrant*. We schreven daarover in de nominatie: *Een bijzondere poging deze zeer*

controversiële school te portretteren. Lovenswaardig hoe de auteurs alles op alles zetten onbevooroordeeld vragen te blijven stellen en zo de lezer inzicht te bieden.

De kanttkening die we plaatsen: Leesbaarheid en compositie zijn werkelijk uitstekend, en het geduld waarmee het artikel tot stand is gekomen is bewonderenswaardig, maar het onderzoek laat de lezer ook achter met een paar vragen. Mogelijk is dit opzettelijk gedaan, of achtten de auteurs het onvermijdelijk, maar de jury vroeg zich toch af: gaat dit artikel over vrijheid van onderwijs, over een onhandige geheime dienst, een stoere burgemeester of een bestuurder die niet deugt?

- **Maarten Huygen en Mirjam Remie**, 'De Toetsgeneratie', *NRC*. We schreven daarover in de nominatie: *Op een afgewogen en toegankelijke manier worden feiten, meningen en ervaringen in beeld gebracht rond een onderwerp dat in het onderwijs – van klaslokaal tot beleidsvergadering – elke dag weer actueel is.*

Kanttkening die we hierbij plaatsen is dat de veelheid aan meningen en inzichten sporen nalaat in de compositie van het verhaal: soms was net iets meer analyse op z'n plaats geweest.

- **Bea Ros**, 'Georganiseerd wantrouwen (1): Reconstructie rekentoets', *Didactief*. We schreven daarover in de nominatie: *Degelijk en informatief uitzoekwerk op een soepele manier gepresenteerd, waardoor inzicht ontstaat in een jarenlang slepende kwestie die nog steeds de gemoederen bezighoudt.*

De kanttkening die we plaatsen: Een artikel dat een grote pluim verdient, omdat het minutieuze onderzoek de wispelturigheid en tunnelvisie van de onderwijspolitiek bloot leggen. Een megaklus, petje af. Alleen had wellicht de meer analytische kant, of zo u wilt de vraag: wat *leert* ons dit over de onderwijspolitiek, wat meer aandacht verdient.

- **Koen Marée, Jasper Been en Bart Hekkema**, 'De universiteit als megastal', *De Correspondent*. We schreven daarover in de nominatie: *Met deze inzichtelijke analyse van de bekostiging van het Hoger Onderwijs levert De Correspondent een bijdrage aan een maatschappelijk debat: naast de opiniërende kant wordt expliciet ook aandacht gegeven aan de vraag welke oplossingen er zijn.*

De kanttkening die we plaatsen: De opiniërende kant en de specifieke schrijfstijl van de productie heeft binnen de jury het meeste gesprek opgeleverd. Is dit nu de typische 'De Correspondent-stijl', is het studentikoos of hinderlijk? En had het stuk aan kracht kunnen winnen als de universitaire klaagzang was gespiegeld aan de situatie elders in het onderwijs, bijvoorbeeld het hbo? Hoe doen die dat?

- **Leon van Heel en Jitske Sophie Venema**, 'Misstanden bij de Islamitische Universiteit van Europa (IUE)', *AD Rotterdams Dagblad*. We schreven daarover in de nominatie: *Nieuws-journalistiek pur sang: vasthoudend, tijdrovend, compact met oog voor detail, waarbij de auteurs consequent blijven proberen alle betrokkenen aan het woord te krijgen en de feiten voor zich te laten spreken.*

De kanttkening die we plaatsen: Het is geen geringe prestatie voor een stadskrant om – met weinig bezetting en veel productiedruk – een dergelijk onderwerp te blijven volgen. Jammer genoeg wordt de keerzijde van de typische AD-nieuwsaanpak zo ook duidelijk: het geduldige volgen door de jaren heen blijft zo met de neus op de actualiteit, dat het bredere perspectief erbij in lijkt te schieten.

- **Ruud Deijkers**, 'Na (vrijwel) elke studie lonkt een mooie baan', *Elsevier Weekblad*. We schreven daarover in de nominatie: *De vrucht van samenwerking tussen onderzoekers en journalisten, waarmee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het vakgebied en aan de beargumenteerde keuzes die aspirant-studenten kunnen maken.*

De kanttekening die we plaatsen: net als bij het AD is de eigen aanpak van Elsevier krachtig en herkenbaar. Tegelijkertijd lijken maatschappelijke context, informatiewaarde en leesbaarheid van de lijstjes naar hun aard beperkt.

Alles afwegende heeft de Jury besloten de prijs uit te reiken aan de bijdrage die het meest schuurde, kritiek en bewondering opriep, actualiteit agendeerde; kortom, de bijdrage die ons raakte – en dat is naast de informatieve taak toch een belangrijke rol van journalisten. En daarom feliciteren we **Koen Marée, Jasper Been en Bart Hekkema**.